

ΤΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΩΝ ΑΠΟΔΗΜΩΝ

Στίς 24 Αύγουστου 2009 συγκροτήθηκε στή Λευκωσία τό ἐτήσιο Συνέδριο τῶν Κυπρίων Ἀποδήμων. Σ' αὐτό παρέστη καί ἡ Α.Μ. ὁ Ἀρχιεπίσκοπος κ. Χρυσόστομος, ὁ ὁποῖος καί ἀπηύθυνε τόν κάτωθι χαιρετισμό:

«Χαιρετίζω μέ ἰδιαίτερη πατρική ἀγάπη τά Συνέδρια τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου τῆς ΠΟΜΑΚ καί τῆς ΠΣΕΚΑ, καθὼς καί τό Παγκόσμιο Συνέδριο τῆς Νεολαίας τῆς ΠΟΜΑΚ, πού ἔχουν γίνει ἕνας εὐχάριστος θεσμικός δροσερός σταθμός μέσα στήν αὖρα τοῦ Κυπριακοῦ Αὐγούστου.

Ἴσως καταντᾷ κοινότυπο, ἀλλά εἶναι ἀνάγκη νά τό ἐπαναλάβω σέ ὅλους σας, ἀγαπητοί ἀπόδημοι, ὅτι ἡ Ἐκκλησία ποτέ δέν σᾶς ξεχνᾷ. Καί μόνον ἡ καθημερινή προσευχή μας «ὑπέρ τῶν ἐν θαλάσῃ μακράν» (διαβιούντων), κατὰ τό ἀρχαῖο λεκτικό καί τήν ἀρχαία ὁρολογία, δείχνει πόσο σᾶς σκεπτόμαστε καί πόσο ἐπενδύουμε σ' ἐσᾶς.

Σκέφτομαι πῶς εἶναι μεγάλο προνόμιο, πραγματική εὐλογία Θεοῦ νά ἔχει ὁ ἄνθρωπος δική του πατρική γῆ. Νά μπορεῖ νά προφέρει σάν τό πῖό φυσικό τῶν πραγμάτων τόν μεγάλο λόγο: «Εἶμαι στόν τόπο μου. Ἡ πηγαίνω στόν τόπο μου». Ὅσοι ἀπό σᾶς, ἢ ἀπό μᾶς, δέν μπορούμε ἐλεύθερα νά πᾶμε στό χωριό ἢ τήν πόλη μας, ἢ κι ὅταν καταφέρνουμε ὑπό τίς ἀνελεύθερες συνθῆκες πού μᾶς ἐπεβλήθηκαν νά πᾶμε, ὡς ἐπισκέπτες, νιώθουμε πῶς δέν ἦταν ὁ τόπος μας πού ξέραμε, καταλαβαίνετε τί θέλω νά πῶ. Καί καταλαβαίνουμε τή μεγάλη σημασία αὐτῶν τῶν Συνεδρίων. Θέλουμε νά κατοχυρώσουμε τή δυνατότητα συνέχισης τῆς παρουσίας μας στήν Κύπρο (καί ἄς μή φανῶ ὑπεραπαισιόδοξος. Δέν εἶναι πλέον ἀπόμακρο τό ἀντίθετο ἐνδεχόμενο)· ἀλλά θέλουμε

νά κατοχυρώσουμε καί τήν προοπτική ἀπελευθέρωσης τῶν κατεχομένων μας. Δέν εἶναι, δηλαδή, μόνον ὁ βαθιά ἀνθρώπινος προσωπικός συναισθηματικός δεσμός μέ τόν τόπο μας πού μᾶς κάνει νά τόν βλέπουμε ὡς μοναδικό καί ἀνεκτίμητο. Εἶναι καί ὁ κίνδυνος ἀπώλειάς του πού κατευθύνει τά βήματά μας κάθε χρόνο ἐδῶ γιά ἐνημέρωση, ἀλλά καί γιά συμπροβληματισμό.

Τριάντα πέντε χρόνια ἀπό τά τραγικά γεγονότα τοῦ 1974, κι ὅμως δέν μπορούμε νά ποῦμε πῶς διακρίνουμε ἔστω καί ἀμυδρό φῶς στό δρόμο ἐπίλυσης τοῦ προβλήματός μας. Ἀντίθετα μάλιστα. Ἔχω τήν αἴσθηση, ὅτι συρθήκαμε σέ ἀτραπούς σκοτεινές καί σέ λαβύρινθους δαιδαλώδεις, ἀπό τούς ὁποίους μόνο μέ ἀποφασιστικά ἄλματα μπορούμε νά ξεφύγουμε κι ὄχι μέ τίς συνηθισμένες συμβατικές κινήσεις.

Τό πρόβλημά μας ἦταν καί εἶναι πρόβλημα εἰσβολῆς καί κατοχῆς. Εἶναι πρόβλημα ἐδαφικῆς ἐπέκτασης μιᾶς χώρας ἔναντι ἄλλης. Κι ἐνῶ στήν ἀρχή ἔτσι τό ἀντιμετωπίζαμε, ἀρνούμενοι τήν προσέλευση σέ συνομιλίες χωρίς τήν τήρηση κάποιων θεμελιωδῶν προϋποθέσεων, σιγά - σιγά διολισθήσαμε στίς θέσεις τῶν Τούρκων. Δεχθήκαμε δικαιοδική ὁμοσπονδία, ὅταν ἀκόμα δέν ὑπῆρχε οὔτε ἕνας ἔποικος, περάσαμε στή διζωνική, δεχόμεστε τήν παραμονή κάποιων ἐποίκων, κι ὅμως καμιά πρόοδος. Ἐξισώσαμε τό 18% μέ τό 82%, προτείναμε τήν ἐκ περιτροπῆς προεδρία, κι ὅμως δέν παρατηρήθηκε μετακίνηση τῶν Τουρκικῶν ἀδιάλλακτων θέσεων. Καί δέν διαχειρίστηκε τό ἐθνικό μας θέμα ἕνας μόνον Πρόεδρος ἢ μιᾶ Κυβέρνηση. Ὑπῆρξαν Κυβερνήσεις ἀπό ὅλα τά φάσματα τοῦ πολιτικοῦ μας κόσμου. Ἀπό τή δεξιά, τό κέντρο, τήν ἀριστερά. Ὅλοι οἱ Πρόεδροι ἀπό τοῦ ἀειμνήστου Ἐθνάρχου Μακαρίου μέχρι καί τοῦ Προέδρου Χριστόφια κατέβαλαν τό ἅπαν τῶν δυνάμεών των προκειμένου νά ἐξευρεθεῖ μιᾶ βιώσιμη λύση γιά τόν λαό μας. Καταλαβαίνουμε, ὅτι στά πλαίσια αὐτῶν τῶν φιλότιμων προσπαθειῶν ἔγιναν καί ὅλες οἱ ὑποχωρήσεις - πολλές ἀπό τίς ὁποῖες ὡς ὑποχωρήσεις ἀρχῶν θά ἔπρεπε νά εἶχαν, κατὰ τή γνώμη μας, ἀποφευχθεῖ.

Κι όμως, τόσα χρόνια μετά, βρισκόμαστε σέ πολύ χειρότερο σημείο απ' ό,τι αμέσως μετά τήν είσβολή. Είμαι ξεκάθαρο πώς δέν φταίει ή πλευρά μας γι' αυτό, καί κανέναν από τούς μέχρι σήμερα Προέδρους. Ήταν όλοι Πρόεδροι λύσης. Δέν βρήκαν, όμως, ανταπόκριση από τόν κατακτητή.

Όταν ό αείμνηστος Άρχιεπίσκοπος Μακάριος εξήγγελλε μακροχρόνιο αγώνα δέν έκανε μιάν απλή έπιλογή ανάμεσα στίς πολλές. Διέβλεπε, ότι δέν υπήρχε άλλος τρόπος αγώνα. Ό μακροχρόνιος αγώνας μάς έπεβλήθη. Θα πρέπει, όμως, νά τόν προγραμματίσουμε όρθά γιά νά μπορέσει νά αποδώσει. Κι εκφράζοντας τήν αγωνία της Έκκλησίας, θα 'θελα νά θέσω, αγαπητοί απόδημοι, στό Συνεδριό σας τίς θέσεις μου μέ πολλή συντομία. Οί αναφορές μου δέν έχουν καμιά αίχμη γιά κανένα. Είμαι έκφραση αγωνίας γιά τά αδιέξοδα πού μάς κυκλώνουν καί όριοθετούν τήν ευθύνη μου από τό δισχιλιόχρονο θεσμό πού εκπροσωπώ.

Δέν υπάρχει αμφιβολία, ότι τά συμφέροντα Άνατολής καί Δύσης έστιάζονται σήμερα στην Τουρκία. Ή γεωγραφική της θέση πάντα τήν έκανε περιζήτητο στρατιωτικό σύμμαχο, ένω ό μεγάλος πληθυσμός της έλκύει τό οικονομικό ενδιαφέρον κρατών, αλλά καί οικονομικών όργανισμών. Ή πρόσφατη μάλιστα αναδόμηση της αξίας της μέ τό πέρασμα άγωγών φυσικού αερίου από τό έδαφός της καί ή έπίσκεψη των δύο κοσμοκρατόρων εκεί, μάς έμπεδώνουν ένα ανεπιθύμητο μέν, αλλά συγκεκριμένο, ύπαρκτό δεδομένο.

Στό σύγχρονο κόσμο αξίες καί αρχές σχετικοποιούνται. Είμαι ή εποχή - καί πότε δέν ήταν τέτοιες οί εποχές; - των ώμων συμπερόντων. Γι' αυτό καί θα πρέπει νά έδράσουμε τόν αγώνα μας σέ παγκόσμια αποδεκτές καί αυτονόητες αρχές, τίς όποιες δύσκολα κάποιος θα μπορέσει νά παραβλέψει καί ούδέποτε θα μπορέσει νά άμφισβητήσει. Όταν ή Ευρώπη, π.χ., θεωρεί αυτονόητο καί έκ των ών ούκ άνευ δικαιωμάτων του άνθρώπου, τό δικαίωμα ελεύθερης διακίνησης, ελεύθερης εγκατάστασης καί άπόκτησης περιουσίας σέ όλες τίς χώρες της, ποió ήθικό έρεισμα θα έχει κά-

ποιος γιά νά ἀρνηθεῖ τοῦτο γιά μᾶς; "Όταν ὅλοι κόπτονται γιά κατάργηση τῶν κάθε εἴδους διακρίσεων καί ὑπερπρονομίων, εἶναι δυνατόν νά ἀποδεκτοῦν τήν κατάργηση τῆς ἀρχῆς ἑνός ἀνθρώπου, μία ψῆφος, ἂν ἐμεῖς δέν ἀπεμπολήσουμε γιά τόν ἑαυτό μας αὐτό τό δικαίωμα; Ἐάν οἱ διεθνεῖς συμβάσεις θεωροῦν ἔγκλημα πολέμου τόν ἐποικισμό, ποιός θά τόν ἀποδεχτεῖ ἂν δέν τοῦ δώσουμε ἐμεῖς κάλυψη;

Αὐτά, βέβαια, προϋποθέτουν μιάν εὐθαρσή τοποθέτησή μας ἀπέναντι στήν κατοχή. Τοποθέτηση ἡγεσίας καί λαοῦ. Ἡ δικαιο-λόγηση ἐνεργειῶν τῆς κατοχῆς (ὅπως ἔγινε μέ τήν ἐκβάθυνση τοῦ λιμανιοῦ τῶν Κοκκίνων) καί ἡ μή ἀντίδραση σέ ἀπαράδεκτες ἐνεργειές της, ἡ ἀποσιώπηση καί ἡ συγκάλυψη ἐγκλημάτων πού οἱ ἴδιοι οἱ Τοῦρκοι ὁμολογοῦν, ἡ ἀποδεικνύεται περίτρανα, ὅτι διέπραξαν εἰς βάρος ἀθῶων πολιτῶν, γιά νά μή διαταραχθεῖ, τάχα, τό κλίμα τῶν συνομιλιῶν, ἀποδυναμώνουν τή φωνή μας στό ἐξωτερικό καί ἰσοπεδώνουν τό ἠθικό τοῦ λαοῦ μας. Κάθε κατακτητής, καί περισσότερο ἡ Τουρκία, δέν συγκινεῖται ἀπό ἀβρότητες. Τίς ἐκλαμβάνει ὡς ἀπροθυμία ἀντίδρασης καί τίς ἀξιολογεῖ ὡς ἀδυναμία δράσης, μέ ἀποτέλεσμα νά σκληρύνει τή θέση του. Μιά πορεία 35 χρόνων θωπειῶν πρὸς τόν κατακτητή, πρέπει νά μᾶς ἔχει πείσει γιά τό ἀτελέσφορο αὐτῆς τῆς μεθόδου. Δέν πρέπει νά θωπεύουμε, ἀλλά νά ἐκθέτουμε τόν κατακτητή σέ κάθε προσφερόμενο βῆμα καί γιά κάθε ἐνεργεία του.

Ἀκόμα τό ὅτι ἀνεχόμεστε τόν Βρετανό Ὑπατο Ἀρμοστή νά ὑποτιμᾷ ὄχι μόνο τήν ἀξιοπρέπεια, ἀλλά καί τή νοημοσύνη μας, νά συμπεριφέρεται ὡς ἀποικιακός κυβερνήτης, νά προαναγγέλλει ἐξελίξεις καί νά ὑποδεικνύει τρόπους δράσης, δέν συνιστᾷ ἔκπτωση ἀπό τά ἐπιθυμητά ἐπίπεδα ἀγῶνα;

Μιά τέτοια τοποθέτησή μας προϋποθέτει, ἀσφαλῶς, μέ τή σειρά της, καί προθυμία γιά θυσίες. Σημεῖα κόπωσης καί κάμψης ὑπάρχουν, δυστυχῶς, στό λαό μας καί εἶναι ἐμφανῆ. Οἱ πιέσεις γιά ἐξασφάλιση μικροεξυπηρητήσεων τῆς καθημερινότητας (ὅπως γιά διάνοιξη ὁδοφραγμάτων) ἀνεξάρτητα ἀπό τό κόστος

στis θέσεις αρχών πού διακηρύττουμε, ύπονομεύουν τόν άγώνα μας. Κι ή συνεχιζόμενη οίκονομική ένίσχυση της κατοχής, μέ έπισκέψεις δίκηη τουριστών στην κατεχόμενη γή μας, ή θέα της όποιας μόνο άφατη θλίψη και όδύνη θά 'πρεπε νά μās προκαλουν, ύποδηλώνουν έθνική μυωπία και άξιολογικό δαλτωνισμό. Τί νά πεί κανείς και για την αύξανόμενη τάση άποφυγής της στράτευσης για ύπεράσπιση της πατρίδας;

Είμαστε σίγουροι πώς όλα τά πιο πάνω κι άλλα, ακόμα, πολλά άπασχολουν, αλλά και ένοχλουν πολύ περισσότερο έσās, άγαπητοί άποδήμοι. Έσεis δέν ίσοπεδωθήκατε άπό την καθημερινή σας έπαφή μέ την εισβολή. Ούτε και σās ξεγελά ή «άνετη προσωρινότητα». Για σās τό ρολόι για την Κύπρο σταμάτησε την ώρα του ξενιτεμού, τή στιγμή της άναχώρησης. Πιστεύω πώς θά άναφερθείτε σ' αυτά, στά Συνέδριά σας. Κι ότι θά συζητήσετε τρόπους συντονισμού μέ τόν Πρόεδρο της Δημοκρατίας και την Κυβέρνηση, πού χειρίζεται ύπεύθυνα τό θέμα.

Δέν θά ήμουν ειλικρινής, άν δέν εξέφραζα και την άπογοήτευσή μου για την άδυναμία συντονισμού των κατά τόπους οργανώσεων των άποδήμων μας. Χωρίς την άταλάντευτη έμμοή μας σέ αρχές, χωρίς την άκατάπαυστη έτοιμότητα ψυχής και πνεύματος, αλλά κυρίως χωρίς συντονισμό, όσο μεγάλες κι άν είναι οι προσπάθειες, όσες κι άν είναι οι θυσίες, δέν φέρουν άποτέλεσμα. Μοιάζουν μέ άλλατα επί τόπου, πού μπορεί νά κουράζουν, αλλά δέν φέρουν άποτέλεσμα· πού άναλώνουν δυνάμεις, αλλά δέν συνιστούν πρόοδο, πού παρουσιάζουν κινητικότητα, αλλά μέ μηδενικό έργο, άφοϋ δέν παρατηρείται μετακίνηση. Κι έτσι συμβαίνει, δυστυχώς, μέ σās. Άναμφίβολα κουράζεστε, εργάζεστε, άγωνιάτε. Ποιό, όμως, είναι τό άποτέλεσμα;

Οί Έβραίοι άποδήμοι, πολύ λιγότεροι σήμερα άπό τους Έλληνες άποδήμους, μπόρεσαν μέ τό συντονισμό μεταξύ τους και την προγραμματισμένη δουλειά τους νά συντονίσουν την πολιτική των χωρών, στis όποιες διαβιουν, μέ τά συμφέροντα της χώρας τους. Μπορουν όχι μόνον νά εκλέγουν βουλευτές, γερουσιαστές,

δημάρχους, πολύ περισσότερους από τήν αριθμητική αναλογία τους, αλλά και νά επιβάλλουν πολιτική στίς χώρες, όπου διαμένουν. Ἐμεῖς, κι ὅταν ἐκλέγουμε κάποιους βουλευτές ἢ τοπικούς ἄρχοντες - πάντως σέ πολύ μικρότερο ἀριθμό, συγκριτικά μέ τούς Ἑβραίους -, δέν ἐπηρεάζουμε, λόγω μή συντονισμοῦ, κανένα. Εἶναι ἓνα μεγάλο μειονέκτημά μας.

Τό μειονέκτημα αὐτό γίνεται μεγαλύτερο, ἂν ἀναλογιστοῦμε καί τό ἀνάδελφο τοῦ ἐλληνικοῦ ἔθνους στόν κόσμο. Ὅλα τά ἔθνη, λίγο - πολύ, ἔχουν τούς συγγενεῖς τους, τά φυσικά τους, κατά κάποιο τρόπο, στηρίγματα: Οἱ Λατίνοι, οἱ Ἀγγλοσάξωνες, οἱ Ἀραβες, οἱ Σλάβοι, εἶναι οἰκογένειες κρατῶν. Ὅσο κι ἂν αὐτές οἱ συγγένειες περνοῦν κάθε τόσο ἀπό δοκιμασίες, παραμένουν ἓνα βασικό γι' αὐτούς τούς λαούς πλεονέκτημα. Ἐμεῖς εἴμαστε μόνοι, ἀνάδελφοι, χωρίς ἀδελφό ἔθνος. Κι αὐτό ἐπιβάλλει περισσότερο τόν μεταξὺ μας συντονισμό.

Ἄν συντονιστοῦμε κι ἂν δείξουμε ἀποφασιστικότητα γιά ἁγῶνα, εἶναι ἀκόμα καιρός. Μποροῦμε νά σωθοῦμε. Ὅχι ἀπλῶς νά ἐπιβιώσουμε, ἀλλά καί νά μεγαλουργήσουμε.

Σᾶς καλωσορίζω καί πάλι στήν πατρίδα κι εὐχομαι κάθε ἐπιτυχία».